

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсової роботи
для студентів за напрямом підготовки
6.030505 «Управління персоналом і економіка праці»
усіх форм навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри управління
персоналом та економіки праці
Протокол №6
від 1 лютого 2013 р.

Нормування праці. Методичні вказівки до виконання курсової роботи для студентів за напрямом підготовки 6.030505 «Управління персоналом і економіка праці» усіх форм навчання / Укл. Холодницька А.В. – Чернігів: ЧДТУ, 2013. – 31с.

Укладач: Холодницька Алла Вячеславівна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри управління персоналом та економіки праці

Відповідальний за випуск: Кичко Ірина Іванівна, завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці, кандидат економічних наук, доцент

Рецензент: Бондар Василь Васильович, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної економіки Чернігівського державного технологічного університету

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Мета і завдання курсової роботи.....	5
2. Орієнтовна тематика курсових робіт.....	6
3. Структура курсової роботи, основні етапи її виконання.....	7
4. Вимоги до оформлення курсової роботи.....	10
4.1 Оформлення таблиць.....	12
4.2 Оформлення формул.....	13
4.3 Оформлення рисунків.....	13
4.4 Оформлення додатків.....	14
4.5 Оформлення посилань у тексті.....	14
5. Критерії оцінки курсової роботи.....	14
6. Організація захисту курсової роботи.....	16
Рекомендована література.....	17
Додатки.....	20
Додаток А - Орієнтовна тематика курсових робіт.....	20
Додаток Б - Зразок титульного листа курсової роботи.....	22
Додаток В - Зразок змісту курсової роботи.....	23
Додаток Г - Зразок оформлення бібліографічного опису у списку джерел.....	24
Додаток Д - Зразок оформлення таблиці.....	28
Додаток Е - Зразок оформлення рисунку	29
Додаток Ж- Зразок бланку відгуку на курсову роботу.....	30

ВСТУП

Сучасний етап розвитку економіки України \вимагає від фахівців конкретних знань вирішення проблем управління персоналом, встановлення науково обґрунтованої потреби фірми у кількісних і якісних пропорціях живої праці, необхідних конкретному підрозділові, опанування науковими методами встановлення міри праці для різних організаційно-технічних умов. Тому необхідно вивчати теоретичні й практичні засади нормування праці. Ці знання перш за все необхідні для успішної діяльності менеджерів з праці.

Нормування надає можливості більш ефективного використання основного виробничого устаткування, сприяє вивченню і впровадженню передових методів праці, прогресивних технічних норм та стимулює підвищення кваліфікації робітників.

Головною метою нормування, встановлення міри праці в ринкових умовах на кожному підприємстві є максимальне зменшення витрат виробництва за рахунок щільного використання робочого часу, вивільнення його від непродуктивних втрат. Міра праці являє собою робочий час, який необхідно вкласти у виробництво конкретної продукції, роботи або її частини.

Значення нормування праці » у підготовці фахівців в галузі знань 0305 – «Економіка і підприємництво» полягає в тому, що воно являє собою одну з найважливіших складових частин використання суспільної праці на рівні конкретних підприємств. Упровадження тут ефективного нормування дозволяє виявляти об'єктивні втрати робочого часу та достовірно встановлювати їх кількість, відшукувати наявні резерви збільшення продуктивності праці та підвищення ефективності виробництва, конструювати раціональний склад і структуру трудових процесів з більш повним використанням робочого часу. Це стає засадами розробки обґрунтованих планів виробництва і праці, визначення реальної потреби в кількісному та якісному складі працівників.

Методичні рекомендації призначені для раціоналізації організації самостійної роботи студента. Їх основним завданням є викликати у студента професійний інтерес до аналітичних робіт, до якісного оновлення їх змісту.

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи та її захист – найважливіший підсумковий етап у використанні системи знань, умінь і навичок щодо застосування методичного апарату нормування для визначення міри праці на гірничому підприємстві.

Значення курсової роботи полягає в тому, що вона є завершальною ланкою в єдиній системі теоретичного і практичного навчання студента з дисципліни «Нормування праці».

Курсова робота розвиває у студентів навички самостійної роботи із законодавчими та нормативними документами, з економічною літературою, дозволяє проявити вміння збирати, аналізувати та узагальнювати необхідні практичні матеріали згідно з темою курсової роботи, розраховувати показники та розробляти таблиці, складати діаграми і схеми, використовуючи при цьому комп'ютерну техніку.

Виконання курсової роботи має за мету:

- систематизацію, закріплення теоретичних знань, які студент отримав у процесі вивчення дисципліни;
- формування економічного мислення і творчого підходу до вирішення проблем нормування праці;
- розвиток умінь і навичок щодо використання методичного апарату нормування праці для визначення її міри на підприємстві;
- формування у студента професійного інтересу до аналітичних робіт, до якісного оновлення їх змісту.

Основними завданнями курсової роботи є:

- поглиблення навичок самостійного опрацювання літературних джерел, звітної та статистичної інформації;
- оволодіння методикою дослідження, узагальнення та логічного викладу матеріалу;

- уміння формулювати узагальнення, висновки при дослідженні економічної проблеми по конкретній темі;

- самостійно виконувати техніко-економічні розрахунки;
- розробляти пропозиції щодо удосконалення діяльності підприємств

Загальні вимоги до курсової роботи :

- цілеспрямованість, відповідність меті;
- чітка логічність та послідовність побудови роботи і викладу матеріалу;
- глибина дослідження та повнота викладення питань;
- переконливість аргументації викладених думок;
- точність формулювань, конкретність викладу матеріалу;
- обґрунтованість висновків і рекомендацій;
- грамотне технічне оформлення роботи.
- відповідати загальноприйнятим вимогам і правилам оформлення науково-дослідних робіт.

2 ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Тема курсової роботи вибирається студентом самостійно з переліку, який розробляється та затверджується кафедрою. Тематика курсових робіт наведена в додатку А. При виборі теми курсової роботи необхідно мати на увазі те, що студенти можуть виконувати роботу по обраному напрямку досліджень. Тому в переліку тем курсових робіт в якості об'єкта дослідження можуть бути підприємства різних форм власності і організаційно-правових форм, а також можливе дослідження окремих там на макрорівні.

Якщо в переліку відсутня тема, над якою хотів би працювати студент, то він повинен звернутися з цього питання до завідуючого кафедрою або керівника навчального курсу. Прохання повинно бути мотивоване, наприклад, наявністю фактичного матеріалу за місцем роботи студента.

Під час виконання курсової роботи за студентами закріпляються керівники з професорсько-викладацького складу профілюючої кафедри.

3 СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ, ОСНОВНІ ЕТАПИ ЇЇ ВИКОНАННЯ

Процес виконання курсової роботи включає наступні етапи:

- вибір теми;
- підбір та опрацювання літератури;
- складання плану роботи;
- збір фактичного матеріалу;
- написання тексту роботи;
- підготовка і захист курсової роботи.

Зміст курсової роботи відображається в плані. План курсової роботи складається студентом самостійно і погоджується з науковим керівником. До плану роботи можуть бути внесені зміни та доповнення в процесі дослідження, які узгоджені з керівником.

Структура курсової роботи повинна бути такою:

- титульний лист (додаток Б);
- зміст (додаток В);
- вступ;
- основна частина роботи, яка поділяється на розділи і параграфи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Робота повинна складатися з 3-х розділів, по 3 параграфи в розділі. Загальний обсяг курсової роботи 35 – 40 сторінок. До загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел.

Вступ. У вступі слід обґрунтувати актуальність обраної теми, вибір об'єкта дослідження, сформулювати мету й коло питань, які підлягають розгляду,

Визначити методи дослідження, які використовуються при написанні роботи, відмітити значення даної теми, обґрунтувати завдання, поставлені в курсовій роботі, назвати основні джерела, на підставі яких була написана курсова робота. Вказати загальну суть основного питання курсової роботи, історію виникнення, розвитку, необхідність застосування, важливість даного питання. Бажано у вступі вказувати також наукову новизну курсової роботи, ступінь розробки проблеми та практичне значення дослідження

Вступ пишуть на 1-2 сторінки; на першій сторінці вступу, а також на титульному листі, нумерацію не проставляють, але враховують.

Розділ 1. Теоретичні основи по конкретній темі. В першому розділі курсової роботи потрібно висвітлити загальні теоретичні питання, розшифрувати економічний зміст показників, дослідженню яких присвячена робота, показати його значення і зміну його ролі в різні періоди економічного розвитку.

Опрацювати літературні джерела, критичні замітки та статті з теми курсової роботи, газет та журналів, показати різні точки зору вчених і спеціалістів, оцінити їх стосовно свого об'єкту дослідження та стати на позиції певних авторів або сформулювати свої власні думки щодо окремих поглядів і категорій.

Зробити короткий екскурс щодо висвітлення теми курсової роботи в законах України, постановах Кабінету Міністрів, наказах Міністерства фінансів, інструкцій, положень з посиланням на джерело.

Обсяг розділу 15-18 сторінок.

Розділ 2. Основні питання теми курсової роботи. У цьому розділі потрібно описати результати дослідження теми курсової роботи на підприємствах, на регіональному чи державному рівні. Із найбільш важливих питань студент повинен провести дослідження, проаналізувати та оцінити отриманий результат. Матеріал курсової роботи студент повинен викладати послідовно, логічно, взаємопов'язувати окремі його частини, повністю розкриваючи тему роботи. Для цього потрібно приділити увагу сучасним

теоретичним і методичним розробкам, розглянути і творчо осмислити відповідну наукову літературу та періодичні видання, визначити своє ставлення до дискусійних питань теми курсової роботи. На основі аналізу емпіричних та звітних даних, особистих вражень та узагальнень потрібно зробити необхідні висновки, висвітлити досягнуті успіхи, зазначити існуючі недоліки, а також висловити пропозиції щодо можливостей подальшого покращення діяльності об'єкта курсової роботи.

При написанні курсової роботи повинні даватися посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в роботі. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Обсяг розділу 15-20 сторінок.

Розділ 3. Шляхи вдосконалення. В третьому розділі обов'язково на базі проведених розрахунків повинні бути сформульовані конкретні пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення діяльності об'єкту дослідження по обраній темі.

Висновки. У висновках описуються найбільш важливі теоретичні та практичні результати курсової роботи, зокрема формулювання проблеми, методи її дослідження, значення для науки і практики, рекомендації щодо наукового та практичного використання результатів для вдосконалення практичної діяльності, обґрунтування їх достовірності тощо. Висновки включають викладки чітко сформульованих і обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення по темі курсової роботи, які студент буде захищати як результат виконаної ним роботи (короткий виклад результатів досліджень). По суті – це підсумок курсової роботи.

Обсяг висновків – 3 - 4 сторінки.

Список використаної літератури. До списку використаних джерел вносяться всі використані при написанні роботи джерела інформації: законодавчі та нормативні акти, підручники, навчальні посібники, періодичні

видання. Джерела інформації подаються в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Список використаних джерел свідчить про ступінь обізнаності студента з теми роботи. До списку не включаються ті джерела, на які немає посилань у тексті і які фактично не були використані студентом. В роботі повинно бути використано не менше 25 джерел літератури.

Кожне джерело нумерується і записується із абзацу. Приклад оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел приведено в додатку Г .

Додатки. До додатків може бути віднесений допоміжний матеріал, який був використаний в роботі але не відображений в тексті (розрахункові таблиці, зразки документів, графіки, схеми, інформативні та ілюстративні матеріали, які займають повну сторінку тощо). Додатки слід позначати великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, на які робляться посилання по тексту курсової роботи.

Результатом виконання обраної структури курсової роботи є написання першого варіанту роботи, який подається студентом для ознайомлення своєму науковому керівнику.

4 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу виконують за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (297x210 мм), застосовується 14 розмір шрифту з інтервалом 1,5 із кількістю абзаців на сторінці не більше 4-5. Перед текстом курсової роботи розміщують титульний лист (додаток А) та рецензію (додаток Ж), підписану науковим керівником.

Необхідно додержуватися таких розмірів полів: зліва - 25 мм для підшивки і зауважень, справа - 15 мм, знизу і зверху - 20 мм.

Текст складається із розділів, підрозділів. Заголовки розділів друкують великими літерами по центру (Наприклад, „ВСТУП”).

Наприклад:

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НОРМУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Заголовки підрозділів пишуть з абзацу (14 мм) малими літерами (крім першої великої). Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. (наприклад, 1.2.). Переніс слів не допускається. Крапку у кінці заголовку не ставлять. Кожний розділ починається з нової сторінки. Текст підрозділу пишеться в межах одного розділу без розриву.

Відстань між заголовком розділу і підрозділу 1 інтервал, між заголовком підрозділу і текстом курсової роботи 2 інтервали , підкреслювати їх не потрібно.

Сторінки нумеруються арабськими цифрами. На титульному листі номер не ставиться, на наступних сторінках - у правому верхньому кутку без крапки (наскрізна нумерація з додатками).

Умовні позначення, що використовуються у курсовій роботі, повинні відповідати діючим стандартам і термінології; визначення (єдині для всієї курсової роботи) також повинні відповідати стандартам, а при їх відсутності - загальноприйнятим у науково-технічній літературі.

В змісті вказують номери сторінок, з яких починається розділ, підрозділ. При цьому розділи, підрозділи повинні мати однакові назви у тексті та у змісті роботи.

Всі наведені цитати, цифрові дані та іншу інформацію, запозичену з літературних джерел, необхідно чітко виділити із посиланням на джерело з зазначенням сторінки у квадратних дужках, щоб їх можна було відрізнити від результатів дослідження (наприклад, [1]).

При наявності у тексті переліку складових частин, фактів і таке інше, їх слід нумерувати порядковою нумерацією арабськими цифрами із дужкою, наприклад: 1), 2), і друкувати малими літерами із абзацного відступу.

4.1 ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦЬ

Таблицю слід розміщувати одразу після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті: "див. табл. 2.1". Кожна таблиця повинна мати назву, яку потрібно писати малими літерами (крім першої прописної) по середині сторінки і розміщувати над таблицею.

Таблиці нумеруються послідовно арабськими цифрами в межах кожного розділу (номер таблиці включає номер розділу і порядковий номер таблиці). При переносі частини таблиці на наступний аркуш пишуть: "Продовження табл. 2.1" (додаток Д).

Заголовки таблиць і граф починають з великих літер, підзаголовки - з малих, якщо вони складають одне речення з заголовками, і з великих - якщо вони самостійні. Робити заголовки таблиці по діагоналі не допускається. Графу "Номер з/п" в таблицю включати не слід, за винятком випадків, коли на ці номери є посилання;

Якщо цифрові дані в графах таблиці виражені в різних одиницях виміру, то їх указують в заголовках кожної графи. Якщо всі показники розміщені в таблиці, виражені в одній і тій же одиниці виміру, скорочене визначення одиниці виміру розміщують над таблицею в заголовку.

Якщо текст, що повторюється в графі таблиці складає одне слово, то замість нього ставлять лапки, якщо із двох і більше слів то при першому повторі пишуть "те ж", а потім ставлять лапки. Ставити лапки замість цифр, знаків, математичних символів, які повторюються, не допускається. Якщо цифрові, або інші дані в таблиці не приводяться, замість них ставлять прочерк.

Цифри в графах таблиці потрібно розміщувати так, щоб числа у всіх графах були точно один над другим. Числові значення величин в одній графі повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Дрібні числа проводяться в вигляді десяткових дробів.

4.2 ОФОРМЛЕННЯ ФОРМУЛ

Формули та рівняння розміщуються безпосередньо за текстом, в якому вони згадуються по середині строчки. До і після кожної формули чи рівняння залишається одна вільна строчка.

Наведені в курсовій роботі формули нумерують (при наявності на них посилань (наприклад: “див. формулу 1.1”)) подвійною нумерацією арабськими цифрами в межах кожного розділу. Нумери вказують з правої сторони аркуша на рівні формули в круглих дужках, наприклад (1.1) - перша глава, перша формула. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід наводити під формулою у тій самій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перед поясненням першого символу пишуть з абзацу слово "де" без двокрапки.

Наприклад:

$$K_{\text{упл}} = \frac{T_{\text{пз}}^c + T_{\text{нр}} + T_{\text{пн}} + T_{\text{пнд}} + T_{\text{отд}}^c + T_{\text{обс}}^c}{T_{\text{см}}}, \quad (1.1)$$

де $T_{\text{пз}}$ - підготовчо-заключний час, підлягає скороченню, хв;

$T_{\text{нр}}$ - час непродуктивної роботи, хв;

$T_{\text{пн}}$ - час перерв, що не залежить від робітника, хв;

$T_{\text{пнд}}$ - час перерв, що залежить від робітника, хв;

$T_{\text{отд}}^c$ - час на відпочинок і особисті потреби, які можливо скоротити, хв;

$T_{\text{обс}}^c$ - час на оргтехобслуговування робочого місця, які можливо скоротити

4.3 ОФОРМЛЕННЯ РИСУНКІВ

Ілюстрації (малюнки, графіки, схеми, діаграми) позначають словом “рис.” (рисунок). Ілюстрації необхідно розміщувати в роботі безпосередньо після тексту, де вони відзначаються вперше або, якщо не дозволяють їх розміри, на наступній сторінці.

При необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст). Ілюстрації повинні мати назву, яку розташовують під ілюстрацією після пояснювальних даних разом з номером ілюстрації (див. додаток Е). Нумерація ілюстрацій проводиться арабськими цифрами в межах розділу, наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу).

4.4 ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ

Кожний додаток починається з нового аркуша і повинен мати заголовок, який відображає зміст додатку. Додатки мають наскрізну одинарну нумерацію (в межах усієї роботи) великими літерами української абетки, наприклад: "ДОДАТОК А". На додатки у тексті обов'язково слід робити посилання.

4.5 ОФОРМЛЕННЯ ПОСИЛАНЬ У ТЕКСТІ

Посилання в тексті роботи на літературні джерела необхідно позначати в кінці речення порядковим номером за переліком посилань. При посиланні на рисунки, таблиці, формули, рівняння, вказують їх порядковий номер, наприклад: на рисунку 2.1; дивись рисунок 2.1; у таблиці 2.1; за формулою (2.1); у формулі (2.1)

5 КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота подається на кафедру для перевірки науковим керівником не пізніше ніж за місяць до екзаменаційної сесії. Курсова робота, яка відповідає викладеним у даних методичних рекомендаціях вимогам, оцінюється для студентів денної форми навчання за стобальною шкалою з врахуванням наступних критеріїв:

Співвідношення 100-бальної шкали оцінювання написання та захисту курсової роботи зі шкалою ECST та 5-бальною шкалою оцінки наведено нижче.

Таблиця 5.1 – Критерії оцінки курсової роботи

Критерії	Бали
Оцінка структури (плану) роботи, наскільки план дозволяє розкрити тему	40 балів
Оцінка теоретичного рівня роботи	
Повнота розкриття основних питань теми	
Наявність прикладів, розрахунків, аналізу, порівнянь	
Характеристика аналітичного рівня роботи	
Ілюстративність роботи: наявність таблиць, рисунків	
Відповідність вступу та висновків вимогам, які викладено в методичних вказівках по написанню курсової роботи	
Оцінка повноти та правильності складання списку використаних джерел	
Відповідність оформлення роботи вимогам стандартів та правил	
Виконання календарного плану написання роботи	
Оцінка доповіді студента при захисті роботи	60 балів
Оцінка відповіді студента на додаткові запитання	
Всього	100

Таблиця 5.2 – Шкала оцінювання успішності студентів

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою навчального закладу, балів	Оцінка за шкалою ECTS
5 – „Відмінно”	100-90	A
4 – „добре”	89-82	B
4 – „добре”	81-75	C
3 – „задовільно”	74-67	D
3 – „задовільно”	66-60	E
2 – „незадовільно”	59-35	FX
2 – „незадовільно”	До 34	F

Для студентів заочної форми навчання курсова робота, залежно від її якості, оцінюється на "відмінно", "добре", "задовільно". Ці оцінки є попередніми. Остаточна оцінка виставляється комісією за результатами захисту роботи.

Робота може бути оцінена на **"відмінно"** в тому разі, якщо в ній розкрита сутність проблеми дослідження, її актуальність, приведений огляд монографічної і періодичної літератури, статистичні матеріали. Робота містить аналіз проблеми, розрахунки та обґрунтування рішень щодо вдосконалення методів вирішення проблеми, заявленої в рамках обраної теми. Виконані вимоги щодо оформлення роботи.

Оцінка **"добре"** виставляється у тому разі, якщо в роботі недостатньо обґрунтовані пропозиції автора щодо вдосконалення ефективності діяльності об'єкту дослідження, інші вимоги, які були перелічені в попередньому пункті виконанні.

Оцінка **"задовільно"** виставляється у тому разі, якщо робота поверхово висвітлює зміст теми дослідження, не містить обґрунтованих рекомендацій по вирішенню певних економічних проблем. Мають місце помилки в оформленні роботи.

Робота оцінюється на **"незадовільно"** та повертається на доопрацювання, якщо автор не розкрив зміст теми, не залучив практичний матеріал до аналізу проблеми дослідження та допустив помилки при викладенні змісту питань та оформленні роботи.

6 ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Заключним етапом є захист курсової роботи. Він проводиться у строки, визначені деканатом. Курсові роботи захищають перед комісією, призначеною кафедрою. Студент по результатам дослідження готує ілюстративний матеріал для членів комісії та презентацію в програмі PowerPoint. Студенту надається слово для викладання змісту дослідження (до 10 хвилин).

Під час захисту курсової роботи слухач має виявити глибокі знання з вивчених розділів курсу, вміти розкрити зміст розглянутих у курсовій роботі положень і відповісти на поставлені членами комісії запитання. За результатами захисту комісія може уточнити попередню оцінку курсової роботи, що її запропонував рецензент.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальна література

1. Багрова І. В. Нормування праці: Навчальний посібник. — Київ: Центр навчальної літератури, 2003. — 212 с.
2. Бычин В. Б. Нормирование труда : учебник / В. Б. Бычин, С. В. Малинин; под ред. Ю. Г. Одегова. – М. : Экзамен, 2003.
3. Ведерніков, М.Д. Нормування праці: навч. посібник / М.Д. Ведерніков, О.О. Чернушкіна. – Львів : Новий світ-2000, 2011. – 372 с
4. Генкин Б. М. Организация, нормирование и оплата труда на промышленных предприятиях / Б. М. Генкин. – М. : Норма, 2003.
5. Данюк, В. М. Нормування праці : збірник завдань і вправ : навчальний посібник / В. М. Данюк, Г. О. Райковська. - Електрон. текстовые дан. - К. : КНЕУ, 2006. - 268 с
6. Дячун О. В. Організація, нормування та оплата праці : навчальний посібник / О. В. Дячун. – Львів : «Афіша», 2001.
7. Капінос Г. І. Системи нормування в управлінні виробничою діяльністю: навчальний посібник / Г. І. Капінос, І. В. Бабій. – Хмельницький : ХДУ, 2004.
8. Лук'янченко Н.Д., Копитіна Т.І. Нормування праці: Підручник – 2002. –217с.
9. Чернов В.І., Оленич Є. І. Нормування праці: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / За ред. Є. І. Оленич. — К.: КНЕУ, 2000. — 148 с.

Допоміжна література

1. Абрамов В. Н., Данюк В. М. Нормування праці. — К., 1995.
2. Арон Е. И., Калитич Г. И. Микроэлементное нормирование и проектирование труда. — К.: Техніка, 1983.

3. Базовая система микроэлементных нормативов (БСМ—1). Методические и нормативные материалы. — М., 1989.
4. Галена А. П., Данюк В. М., Колот В. М. Пути достижения проектной трудоемкости промышленной продукции. — К.: Техніка, 1987.
5. Гальцов А. Д. Нормирование и основы научной организации труда в машиностроении. — М.: Машиностроение, 1973.
6. Генкин Б. М. Оптимизация норм труда. — М.: Экономика, 1982.
7. Игумнов Б. Н. Автоматизированные системы проектирования и программирования труда. — Львов: Свит, 1992.
8. Игумнов Б. Н. и др. Нормирование труда в условиях перехода к рыночной экономике. — Хмельницкий: Поділля, 1997.10.
9. Изучение затрат рабочего времени и разработка нормативных материалов по труду. — М.: НИИ труда, 1986.
10. Кодекс законів України про працю. — К.: Реко-прес, 1992.
11. Локтев В. Г. Автоматизированный расчет режимов и норм времени. — М.: Машиностроение, 1990.
12. Методика нормирования труда при многостаночном (многоагрегатном) обслуживании. — М.: Информэлектро, 1984.
13. Методические основы нормирования труда рабочих в народном хозяйстве. — М.: Экономика, 1987
14. Научная организация и нормирование труда в машиностроении. — М.: Машиностроение, 1991.
15. Никитин А. В. Сборник задач по экономике, нормированию и организации труда в промышленности. — М.: Экономика, 1990.
16. Нормирование труда специалистов НИИ и КБ. Межотраслевые методические рекомендации. — М., 1990.
17. Погорелов Н. И. Нормирование труда в промышленности. — Харьков: 1991.

Додатки

Додаток А - Орієнтовна тематика курсових робіт

1. Ефективність заходів по нормуванню праці на підприємстві
2. Удосконалення нормування при бригадній організації праці.
3. Поліпшення нормування при багатостанковому обслуговуванні.
4. Наукове обґрунтування норм праці та його практичне використання на підприємстві.
5. Нормування робіт по обслуговуванню виробництва та управлінню ним.
6. Оцінка позитивних та негативних сторін різних методів вивчення трудових процесів на підприємстві.
7. Управління нормуванням праці на підприємстві.
8. Особливості встановлення та удосконалення норм при багатостанковому обслуговуванні.
9. Перегляд норм праці на підприємстві та оцінка їх ефективності.
10. Особливості технічного нормування в різних галузях промисловості (порівняльний аналіз).
11. Організація роботи по перегляду та встановлення норм на підприємстві
12. Сучасна нормативно-правова база з нормування праці.
13. Особливості використання норм та нормативів у сучасному виробництві.
14. Удосконалення нормування праці керівників та спеціалістів.
15. Мікроелементне нормування, специфічність його використання .
16. Організація нормування праці на виробництві.
17. Порівняльний аналіз організації нормування за кордоном та в Україні.
18. Аналіз нормування затрат робочого часу на підприємстві
19. Порядок розробки нормативів з праці в організації.
20. Удосконалення норм праці на виробничих процесах.
21. Удосконалення нормування праці по обслуговуванню обладнання і робочих місць.

22. Удосконалення нормування праці на ручних та машинно-ручних роботах.
23. Напрями підвищення ефективності нормування автоматизованих процесів.
24. Аналіз діючої системи нормування праці на апаратурних процесах.
25. Аналіз діючої системи нормування багатOVERSTATних робіт на підприємстві.
26. Удосконалення нормування праці державних службовців.
27. Ефективність використання діючих на підприємстві методів встановлення норм.
28. Діючі методи вивчення затрат робочого часу на підприємстві та оцінка їх ефективності.
29. Шляхи вдосконалення нормування праці допоміжних робітників на підприємстві.
- 30 Аналіз рівня виконання норм праці на підприємстві.

Додаток Б - Зразок титульного листа курсової роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра управління персоналом та економіки праці**

Прізвище, ім'я та по-батькові студента

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Нормування праці»

на тему : « _____ »

Курс ____ Група _____

Науковий керівник:

Робота подана на кафедру

“ ____ ” _____ 20__ р.

**Робота допущена до захисту
_____ Науковий керівник**

“ ____ ” _____ 20__ р.

**Робота захищена з
оцінкою _____**

“ ____ ” _____ 20__ р.

_____ Голова комісії
_____ Член комісії

Чернігів 20__ р.

Додаток В - Зразок змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НОРМУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	
1.1 Економічний зміст нормування праці.....	
1.2 Еволюція теорії та практики нормування праці на підприємстві.....	
1.3 Сучасні концепції нормування праці.....	
2 АНАЛІЗ ДІЮЧОЇ МЕТОДИКИ НОРМУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	
2.2 Оцінка стану нормування праці на підприємстві.....	
2.3 Аналіз ефективності діючої системи нормування праці.....	
3 ЗАХОДИ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	
ДОДАТКИ.....	

Додаток Г - Зразок оформлення бібліографічного опису у списку джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги: Один автор	<p>1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14).</p> <p>2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59).</p>
Два автори	<p>1. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11).</p>
Три автори	<p>1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.</p>
Чотири автори	<p>1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К. : НДІ "Укראгропромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи)..</p>
П'ять і більше авторів	<p>1. Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницкий А. В., Луцких И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. —Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с.</p>
Без автора	<p>1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу).</p>

1	2
Багатомний документ	<p>1. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л]. — Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005 — .— (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1.—2005. —277 с.</p> <p>2. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К. : НТУУ "КПІ", 2006. — 125 с.</p>
Матеріали конференцій, з'їздів	<p>1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с.</p>
Препринти	<p>1. Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической, сборкой, управляемой скорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. — Х. : ННЦ ХФТИ, 2006. — 19 с. — (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьк. физ.-техн. ин-т"; ХФТИ 2006-4).</p>
Депоновані наукові праці	<p>1. Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. - М., 2002. - 110 с. - Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432.</p> <p>2. Разумовский В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. - М., 2002. - 210 с. - Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 1 5.02.02, № 139876.</p>
Словники	<p>1. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ, термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с.</p>
Атласи	<p>1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт, дню,науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук, редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт, сил України НАН України [та ін.]. — 7 [наук, редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. — К. : Варта, 2006. — 217, [1] с.</p>

Продовження додатку Г

1	2
Законодавчі та нормативні документи	1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань).
Стандарти	1. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).
Каталоги	1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ "Леонорм-стандарт", 2006 — . — (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5.— 2007.— 264 с. Т. 6. — 2007. — 277 с.
Бібліографічні показники	1. Систематизований покажчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кириць Б. О., Потлань О. С.]. — Львів : Львів, держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).
Дисертації	1. Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. - К., 2005. - 276 с
Автореферати дисертацій	1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 „Технологія машинобудування” / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007.—20, [1] с.
Авторські свідоцтва	1. А. с. 1007970 СССР, МКИ ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). - №3360585/25-08; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. №12.
Патенти	1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК ⁷ Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В. И.; заявитель и патентообладатель Воронеж, науч.-исслед. ин-т связи. - № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00; опубл. 20.08.02, Бюл. №23 (II ч.).

1	2
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	<p>1. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С 25—29.</p> <p>2. Чорний Д. М. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації /Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець ХІХ—початок ХХ ст. /Д. М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С 137—202.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів ІІІ—ІV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон, опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем, вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.— Назва з контейнера.</p> <p>2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2004. — 1 електрон, опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем, вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул, екрану.</p> <p>Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С 43. — Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.ciov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>

Додаток Д - Зразок оформлення таблиці

Таблиця 1.1- Карта обробки спостережливого листа індивідуальної фотографії робочого часу)

Найменування категорій витрат робочого часу	Індекс	Сумарна фактична тривалість		Нормована тривалість		Зайві витрати	
		хв	%	хв	%	хв	%
1. Підготовчо-заключний час	ПЗ						
2. Оперативний час	ОП						
3. Час організаційного обслуговування робочого місця	ОБС						
4. Час технічного обслуговування	ТО						
5. Час на відпочинок і особисті потреби	ВІД						
Разом час нормованих витрат	НЗ						
6. Час непродуктивної роботи	НР						
7. Час перерв незалежних від робітника	ПН						
8. Час перерв, що залежать від робітника (порушення трудової дисципліни)	ПНД						

Джерело: складено за даними _____

Додаток Е - Зразок оформлення рисунку

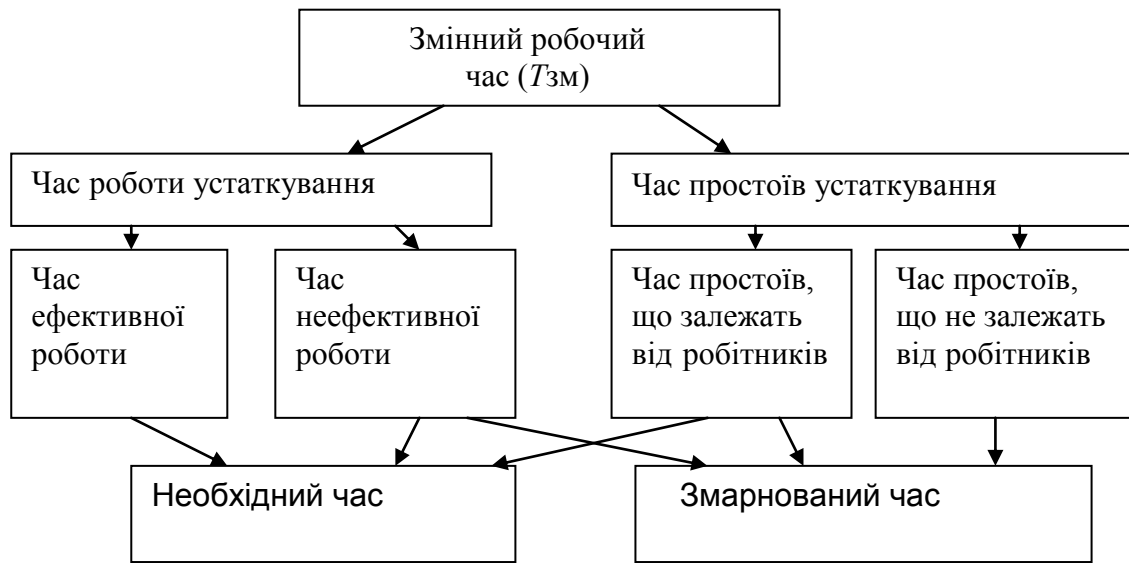

Рис. 1.1 - Схема класифікації структури часу використання устаткування протягом зміни

Додаток Ж- Зразок бланку відгуку на курсову роботу

**ВІДГУК
НА КУРСОВУ РОБОТУ**

з теми „ _____ ”

студента.....

_____ курсу, групи _____, спеціальності _____

Курсова робота з дисципліни «Нормування праці»

Реєстраційний № _____ дата отримання „_” ____ 20 ____ р.

Науковий керівник _____

Актуальність обраної теми:

Об’єкт і предмет дослідження:

Структура роботи:

Основна характеристика першого розділу курсової роботи:

Основна характеристика другого розділу курсової роботи:

Основна характеристика третього розділу курсової роботи:

Характеристика висновків проведеного дослідження:

Мета дослідження : досягнута повністю (частково, не досягнута)

Завдання дослідження : виконані повністю (частково, не виконані)

Структура роботи: витримується згідно вимогам (частково відповідає вимогам, не відповідає вимогам)

Науково-теоретичний рівень роботи: високий (середній, низький)

Методичний рівень роботи : високий (середній, низький)

Характер новизни дослідження: високий (середній, низький)

Ступінь власного внеску у розробку проблеми : високий (середній, низький)

Характер зовнішнього оформлення роботи : охайний (задовільний, неохайний)

Зауваження:

Недоліки роботи:

Загалом робота заслуговує позитивної оцінки та може бути допущена до захисту

Науковий керівник _____ (підпис)

За результатами захисту робота оцінена _____

Члени комісії _____
